

Osobnost Tůmy Přeloučského (*kolem 1435 11518) je zajímavá z několika důvodů. Prakticky celý svůj dospělý život strávil Tůma v řadách jednoty bratrské, stál u jejího zrodu, v roce 1467 byl zvolen jedním z prvních tří bratrských kněží, na přelomu 15. a 16. století se účastnil sporu o vztah bratří k světské moci, z kterého vyšel poražen. Dalších dvacet let sloužil své církvi jako biskup a sudí. Ani stáří a změny ve věrouce jednoty, které bratrský kněz nelibě nesl, mu neubrali na energii a zaujetí, s kterými obhajoval oprávněnost existence perzekuované jednoty ve své apologeticko-polemické činnosti.

Právě z obranných a polemických spisů se skládá Tůmovo dochované literární dílo, čítající několik listů adresovaných světským vrchnostem, na jejichž panství prosperovaly bratrské sbory, a rozsáhlou věroučnou polemiku s kališnickým knězem. Spisy bratrského kněze, jemuž se nedostalo univerzitního vzdělání, který však díky vlastnímu studiu nabyt pověsti „muže dosti učeného“ , v sobě nesou několik zajímavých prvků. Je to především Tomášovo pojetí teologie dějin, inspirované starozákonními příběhy a táborským učením, zdroji ve staré jednotě naprosto okrajovými. Podobně neobvyklý je také Tůmův smysl pro ironii a nadhled, který kontrastuje s přísností, strohostí a důsledným biblicismem apologetických spisů první generace jednoty bratrské.